

Nr 368.

Godkänd av första kammaren den 27 juni 1946.

Godkänd av andra kammaren den 27 juni 1946.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägförvaltningarna jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 231.)

TILL KONUNGEN.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkterna 3—6) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet som kunde bli riksdagen förelagd, till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar och Omkostnader samt till Vägförvaltningarna: Avlöningar och Omkostnader beräkna förslagsanslag med angivna belopp, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I propositionen nr 286 har Kungl. Maj:t sedermera, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 10 maj 1946, framlagt slutliga förslag i ämnet.

I motionen II: 548 har hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 286 måtte godkänna de ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, vilka föranledas av i motionen upptagna förslag till personalorganisation för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnbyrå samt inrättande av fyra hamnarbetsdistrikt.

I samband med vägväsendets förstatligande omorganiserades väg- och vattenbyggnadsstyrelsen delvis, varvid rätt betydande personalökningar kommo till stånd. Vidare utvidgades den lokala organisationen avsevärt i och med vägförvaltningarnas tillkomst. Under den korta tid, den nya organisationen varit i funktion, har verksamheten på grund av krisförhållandena varit i hög grad begränsad. Riksdagen har därför svårt att på grundval av hittills vunna erfarenheter om den statliga vägorganisationens arbete bedöma behovet av att redan nu genomföra en så genomgripande omorganisation som den nu föreslagna.

En jämförelse mellan den nuvarande och den föreslagna organisationen av väg- och vattenbyggnadsverket visar följande. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mera permanenta personaluppsättning omfattar för närvarande ca 330 befattningshavare. De årliga avlöningskostnaderna (inklusive rörligt tillägg och kristillägg) för denna personal uppgå till ca 2 560 000 kronor, varav en del bestrides av i avlöningsstaten upptagna belopp, en del genom överskridande av icke-ordinarieposten och en del av sakanslag. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle motsvarande personaluppsättning i den nya organisationen komma att omfatta ca 380 befattningshavare. Därjämte har beräknats ett belopp av 30 000 kronor för tillfällig personalförstärkning å den föreslagna byrån för vattenförsörjning och avlopp. De årliga avlöningskostnaderna (inklusive rörligt tillägg och kristillägg) för den personal, som efter omorganisationen skulle avlönas från avlöningsanslaget, uppgå till ca 3 054 000 kronor.

Tjänstemannapersonalen vid vägförvaltningarna jämte hamnarbetsavdelningarna, distriktsorganisationen för vattenförsörjning och avlopp samt Falsterbökkanalen uppgår för närvarande till ett antal av ca 975, däri ej inräknat platsbefäl, kontrollantpersonal samt personal för investeringsutredningen och för annan extraordinär projekteringsverksamhet. Enligt nu föreliggande förslag skulle motsvarande personaluppsättning efter omorganisationen omfatta ca 1 060 befattningshavare, varjämte vissa belopp beräknats för särskild, till antalet ej närmare preciserad personal, nämligen 265 000 kronor för ökad vägprojektering i vägförvaltningarnas regi och 60 000 kronor för utredningar rörande vattenförsörjning och avlopp. De årliga avlöningskostnaderna (inklusive rörligt tillägg och kristillägg) för den personal, som efter omorganisationen skulle avlönas från vägförvaltningarnas avlöningsanslag, uppgå till ca 7 213 000 kronor jämfört med för närvarande ca 6 457 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär sålunda en ökning av personalavlöningarna för hela verket med i runt tal 14 procent. Med hänsyn till den förestående ökningen av verkets arbetsuppgifter på grund av återgången till fredsförhållanden samt de vidgade uppgifterna på det arbetsmarknadspolitiska området torde en viss personalökning vara ofrånkomlig. Kostnadsökningar torde även vara oundvikliga för en reglering av vissa personalgruppers anställningsförhållanden. Riksdagen anser sig därför icke böra motsätta sig att medel anvisas för att möjliggöra ett genomförande av Kungl. Maj:s förslag. Med hänsyn till den tveksamhet, vilken kommit till uttryck i de avgivna utlåtandena och som i vissa avseenden delas av riksdagen, samt storleken av den kostnadsökning, som skulle följa med omorganisationen, anser dock riksdagen att Kungl. Maj:t innan den nya organisationen träder i tillämpning bör företaga en översyn av de i propositionen framlagda förslagen i syfte att genomföra besparingar.

Den av departementschefen förordade organisationsformen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen grundar sig på den s. k. horisontalprincipen, vilken innebär att verksamheten fördelas efter arten av de problem som före-

komma. I enlighet härmed ha de nuvarande tekniska byråerna inom styrelsen, efter förebild från den enskilda entreprenörsverksamheten, föreslagits ersatta av tre utredningsbyråer, en konstruktionsbyrå och en byggnadsbyrå. Betydande fördelar torde stå att vinna genom att likartade arbetsuppgifter på detta sätt kunna inordnas under ett och samma organ inom styrelsen. En förutsättning för att dessa fördelar skola kunna tillvaratagas torde emellertid vara, att ett intimt samarbete äger rum mellan de byråer, som ha att ur olika synpunkter behandla ett och samma ärende. Riksdagen vill i detta sammanhang framhålla vikten av att arbetet icke försenas genom onödiga uppehåll i ärendenas handläggning eller genom annan administrativ omgång. Själva den administrativa indelningen får uppenbarligen icke heller utgöra hinder för ett smidigt utnyttjande av personalen allt efter växlingarna i de olika byråernas arbetsbörd. Såsom departementschefen framhållit torde den horisontala organisationsformen ge en mera framskjuten plats i organisationen åt utrednings- och planeringsuppgifterna. Detta innebär enligt riksdagens mening en fördel, enär ett starkt behov föreligger av en mera ingående behovsutredning rörande de kommunikationsanläggningar, som ankomma på väg- och vattenbyggnadsverkets handläggning, samt ett klarläggande av de olika företagens betydelse för de berörda bygderna och för näringslivet. För att den nya organisationen skall bliva skickad att lösa dessa uppgifter torde emellertid framför allt utredningsbyråerna böra utrustas med — förutom tekniskt utbildad personal — tjänstemän med administrativ eller ekonomisk utbildning och med erfarenhet i näringspolitiska frågor.

Även om det kan vara föremål för tvekan, huruvida icke arbetet även vid en vertikal organisation skulle kunna anordnas lika effektivt som vid en horisontell, har riksdagen funnit övervägande skäl tala för att den nya organisationen uppbygges i huvudsak enligt de grunder som av departementschefen förordats och har sålunda i princip bifallit Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del. Riksdagen förutsätter därvid, att de av riksdagen i det föregående berörda spörsmålen vid organisationsarbetet ägnas särskild uppmärksamhet.

I motionen II: 548 har framlagts förslag till särskild personalorganisation för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnbyrå samt inrättande av fyra hamnarbetsdistrikt. Förslaget utgår från en i huvudsak vertikal organisation för behandlingen av hithörande ärenden. Riksdagen får i anslutning härtill erinra om att enligt Kungl. Maj:ts förslag de för andra utredningsbyrån avsedda arbetsuppgifterna helt skulle hänföra sig till den nuvarande hamnbyråns verksamhetsområde. Härigenom ha hamnarbetsfrågorna på utrednings- och planlägningsstadiet erhållit en tämligen självständig ställning. Hamnbyråns konstruktiva och byggande uppgifter skulle däremot helt inordnas i konstruktionsbyrån och byggnadsbyrån. Riksdagen är icke beredd att i enlighet med motionärernas förslag besluta en särskild organisation för hamnarbetena men anser att dessa äro av en så speciell art att den härför avsedda personalorganisationen kan och bör erhålla en så fristående ställning

som möjligt tills vidare inom den nya organisationens ram. Enligt riksdagens mening bör slutlig ställning till hamnarbetsorganisationens framtida gestaltning icke nu tagas, utan denna fråga bör av Kungl. Maj:t upptagas till förnyad prövning senast vid den tidpunkt då resultaten av pågående utredningar på hamnbyggnadsväsendets område föreligga.

Vad angår frågan om en decentralisering av verksamheten inom väg- och vattenbyggnadsverket ha de sakkunniga framlagt vissa förslag i sådan riktning. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förklarat sig ämna i ökad omfattning överlåta det slutliga avgörandet av ärendena till vägförvaltningarna och departementschefen har för sin del ansett det vara möjligt att redan nu i betydande omfattning överflytta ärendens avgörande till vägförvaltningarna. Även riksdagen är av den meningen att de lokala myndigheterna böra tilltros att i större utsträckning än hittills under eget ansvar driva verksamheten inom sitt område. En överflyttning av ansvaret från styrelsen till dess lokala organ torde bland annat kunna ifrågasättas i följande fall, vilka icke i detalj berörts i propositionen. För närvarande är gränsen för vägförvaltningarnas rätt att träffa omedelbart bindande avtal om marklösen begränsad till 200 kronor för varje särskilt fall. En höjning av denna gräns torde kunna medföra arbetsbesparing och minskad tidsutdräkt i många fall samt, genom att avtal omedelbart kan träffas, möjligen även öka markägarnas villighet att träffa uppgörelser. Vad angår byggnadsverksamheten torde förenklingar och tidsbesparing kunna uppnås genom en begränsning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens granskning av de inom vägförvaltningarna upprättade byggnadsplanerna. Vissa inskränkningar torde även kunna göras i fråga om avsyning från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sida av vägarbeten, vilka utförts på entreprenad och enligt tillämplad praxis under byggnadstiden stått under vägförvaltningens kontroll. Riksdagen har med det anförda velat belysa möjligheterna för en ytterligare decentralisering på nu ifrågavarande område, givetvis under den kontroll, som kan befinnas erforderlig. Riksdagen förutsätter att dessa frågor av Kungl. Maj:t ägnas fortsatt uppmärksamhet och att i samband därmed möjligheterna att göra besparingar inom den centrala organisationen tillvaratagas.

I fråga om fördelningen av vissa anläggningsarbeten mellan egen regi och entreprenad torde någon mera genomgripande ändring icke böra företagas i förhållande till vad som av statsmakterna förutsattes i samband med principbeslutet om vägförstatligandet. Riksdagen finner dock lämpligt, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i viss utsträckning upptar brobyggnadsverksamhet i egen regi och har icke heller något att invända mot att vatten- och avloppsledningsföretag utlämnas på entreprenad, där så kan anses lämpligt. Någon inbördes begränsning av arbetena i egen regi och på entreprenad till viss på förhand fixerad omfattning bör ej ske. Vid valet mellan de olika arbetsformerna böra praktiska skäl vara avgörande. Vederbörlig hänsyn bör givetvis tagas till att möjligast jämna sysselsättning beredes arbetarna såväl inom den statliga vägorganisationen som inom entreprenörsväsendet.

Förslaget till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsverket innefattar jämväl förslag till ändrad anställningsform eller höjd löneställning för ett stort antal befattningshavare. Även om det i nuvarande läge måste anses vanskligt att företaga en mera ingående lönerreglering inom ett visst verk, finner sig riksdagen i princip icke böra motsätta sig att så sker i detta fall, med hänsyn till bl. a. behovet av en reglering av den mycket betydande arvodesavlönade personalens anställningsförhållanden samt de ändrade och nya uppgifter, som efter omorganisationen komma att åvila många befattningshavare. På grund av den utveckling, som redan börjat och kan väntas fortsätta under de närmaste åren på vägväsendets område, är det mycket svårt att bedöma behovet av nya tjänster för vägorganisationen. Kungl. Maj:t har därför också föreslagit att avlöningsstaternas delposter för avlöningar till icke-ordinarie personal skola upptagas med beteckningen förslagsvis. Häremot har riksdagen ej funnit anledning till erinran.

Inom verksledningen har Kungl. Maj:t föreslagit bland annat uppflyttning av generaldirektören och chefen från C 13 till C 15 samt inrättande av en befattning såsom överdirektör och souschef i C 11. Den sistnämnde skulle ägna sig åt att i huvudsak sammanhålla det tekniska arbetet inom styrelsen. Mot den föreslagna löneställningen för nämnda båda tjänstemän har riksdagen ej funnit anledning till erinran. Under hänvisning till vad riksdagen i det föregående anfört rörande utrednings- och planläggningsverksamheten inom styrelsen, vill riksdagen i detta sammanhang framhålla vikten av att ekonomisk sakkunskap jämte den administrativa och tekniska blir representerad i verksledningen. Mot vad departementschefen i övrigt anfört rörande styrelsens personal har riksdagen intet att erinra.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit rörande anställningsform och löneställning för vägförvaltningarnas personal har ej givit riksdagen anledning till erinran. Det är uppenbart att vissa svårigheter måste uppstå vid genomförandet av en så omfattande omorganisation som denna. Detta gäller icke minst i fråga om placeringen av sådana tjänstemän, vilkas befattningar indragits. Riksdagen vill emellertid uttala den förhoppningen att dessa svårigheter skola kunna bemästras.

Departementschefen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till väg- och vattenbyggnadsverkets avlöningar och omkostnader till sammanlagt 10 997 300 kronor, vilket innebär en ökning i jämförelse med innevarande budgetår med 3 905 400 kronor. Såsom inledningsvis antytts hänför sig denna ökning till stor del till en överföring av kostnader från sakanslag. Departementschefen har också förutsatt att vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag vissa delar av anslagen till Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder samt till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp icke skulle tagas i anspråk. Någon ändring i grunderna för anslagens avräkning mot automobilskattemedlen har departementschefen ansett sig icke böra förorda. Mot de sålunda gjorda beräkningarna och departementschefens uttalanden i övrigt har riksdagen intet att erinra.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

1:o) godkänt följande personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
	Tjänstemän å ordinarie stat:	
1	generaldirektör	C 15
1	överdirektör och souschef	C 11
1	överingenjör	C 9
1	överingenjör	C 8
3	byråchefer	C 6
1	förrådsdirektör	C 6
3	överinspektörer	C 6
2	byrådirektörer	C 5
2	byråchefer	A 30
1	gatuinspektör	A 29
1	väginspektör	A 29
1	vägtrafikinspektör	A 29
4	byrådirektörer	A 28
1	järnvägsinspektör	A 28
12	förste byråingenjörer	A 26
1	förste byråingenjör (förste byråsekreterare)	A 26
3	förste byråsekreterare	A 26
1	förste byråsekreterare och ombudsman	A 26
1	kamrerare	A 26
1	revisionskommissarie	A 26
7	byråingenjörer	A 24
3	förste byråsekreterare	A 24
8	byråingenjörer	A 21
3	byråsekreterare	A 21
4	revisorer	A 21
1	förrådskontrollör	A 20
1	bokhållare	A 17
4	ingenjörer	A 17
6	ritare	A 15
2	förrådsmästare	A 12
2	kansliskrivare	A 11
1	förste expeditionsvakt	A 7
9	kanslibiträden	A 7
3	expeditionsvakter	A 5
17	kontorsbiträden	A 4
	Tjänsteman å övergångsstat:	
1	byråchef	A 30

Befattning	Lönegrad
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:	
7 förste byråingenjörer	Eo 26
1 förste byråingenjör (förste byråsekreterare)	Eo 26
15 byråingenjörer	Eo 24
1 förste aktuarie	Eo 24
1 aktuarie	Eo 21
35 byråingenjörer	Eo 21
4 byråsekreterare	Eo 21
1 revisor	Eo 21;

2:o) beslutat, att befattningarna såsom överdirektör och souschef i C 11, överingenjör i C 9 och C 8, byråchef i C 6 samt överinspektör i C 6 skola tillättas medelst förordnande på viss tid;

3:o) godkänt följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	844 200
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	13 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 455 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	298 500
	<hr/>
	Summa kronor 2 611 100;

4:o) godkänt följande personalförteckning för vägförvaltningarna:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:	
22 vägdirektörer	C 6
2 vägdirektörer	C 5
5 arbetschefer	C 5
54 vägingenjörer	A 26
3 ingenjörer	A 24
24 vägkamrerare	A 22
26 ingenjörer	A 21
14 ingenjörer	A 19
26 bokhållare	A 17
54 övervägmästare	A 16
225 vägmästare	A 13
24 ritare	A 12
22 vägkassörer	A 11
2 kontorister	A 9
22 kanslibiträden	A 7

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å övergångsstat:

2 vägingenjörer ..... A 28

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

12 distriktsingenjörer ..... Eo 26

8 vägingenjörer ..... Eo 26

6 ingenjörer ..... Eo 24

13 ingenjörer ..... Eo 21;

5:o) beslutat att befattningarna såsom arbetschef i C 5 skola tillsättas medelst förordnande på viss tid;

6:o) godkänt följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

Kronor

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 962 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 536 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	742 400

Summa kronor 6 241 200;

7:o) bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som må erfordras i anledning av omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna;

8:o) för budgetåret 1946/47 under sjätte huvudtiteln anvisat följande förslagsanslag, nämligen

till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar* .... kronor 2 611 100, därav 1 305 600 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* .. » 740 000, därav 370 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

till *Vägförvaltningarna: Avlöningar* ..... » 6 241 200, att avräknas mot automobilskattemedlen;

samt

till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* ..... » 1 405 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Stockholm den 27 juni 1946.

Med undersåtlig vördnad.

Stockholm 1946. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.

462621